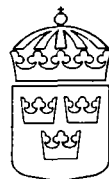


# Konstitutionsutskottets yttrande

## 1992/93:KU3y

Åtgärder för att stabilisera den svenska ekonomin (prop. 1992/93:50 delvis)



1992/93  
KU3y

---

### Till finansutskottet

Finansutskottet har den 3 november 1992 beslutat att bereda konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1992/93:50 om åtgärder för att stabilisera den svenska ekonomin jämte följdmotioner i de delar som berör konstitutionsutskottets beredningsområde.

Konstitutionsutskottet behandlar i detta yttrande den del av regeringens förslag som rör partistödet.

Med anledning av regeringens proposition har två motioner väckts som bl.a. rör konstitutionsutskottets beredningsområde, 1992/93:Fi36 av Ian Wachtmeister m.fl. (nyd) och 1992/93:Fi65 av Jan Fransson m.fl. (s). Dessa behandlas i de delar de rör stöd till politiska partier, frågor om avskaffande av helgdagar i stället för lagstadgade semesterdagar och presstöd.

### Stöd till politiska partier

#### Propositionen och motionen

I syfte att minska statens utgifter föreslås i propositionen att partistödet skall minskas med 10 % fr.o.m. nästa mandatperiod.

Frågan om minskning av partistödet tas upp i motion Fi36 (yrkande 6). Motionärerna ställer sig kritiska till att minskningen av partistödet föreslås ske först i framtiden. I motionen yrkas i stället att riksdagen beslutar om en sänkning av det statliga partistödet för budgetåret 1993/94 att utgå med 80 % av 1992/93 års budgeterade belopp, för budgetåret 1994/95 med 60 % och för budgetåret 1995/96 med 50 %, allt i dagens penningvärde.

Konstitutionsutskottet avstyrkte under budgetpropositionens behandling i februari 1992 bl.a. en motion av liknande innehåll som Fi36 (1991/92:KU29). Mot beslutet reserverade sig Harriet Colliander (nyd). I reservationen framförs att ett visst allmänt stöd till politiska partier är väsentligt för att undvika ekonomiskt inflytande i politiken från andra sårbarheten. Partistödet har emellertid enligt reservationen vuxit till orimliga proportioner. Stödets omfattning måste därför successivt reduceras. En sänkning av partistödet skulle även öka politikernas trovärdighet i allmänhetens ögon.

Konstitutionsutskottet har noterat vad regeringen föreslagit beträffande en minskning av partistödet fr.o.m. nästa mandatperiod. Utskottet vill inte tillstyrka ytterligare minskningar som föreslås i motionen. Utskottet tillstyrker propositionen i denna del och avstyrker motion Fi36 yrkande 6.

## Helgdagar

### Motionerna

I motion Fi36 (yrkande 13) av Ian Wachtmeister m.fl. (nyd) hemställs att riksdagen ger regeringen i uppdrag att tillsätta en utredning syftande till att ta bort fyra helgdagar varav en klämdagsframkallande sådan. Motionärerna anför att de förutsätter att den av regeringen föreslagna reduceringen av semestern med två dagar skall drabba alla lika oavsett om semesterrätten grundas på lag eller avtal. Detta förutsätter att respektive avtalsparter solidariskt ställer upp på detta.

I motion Fi65 av Jan Fransson m.fl. (s) framhålls att regeringens förslag om inskränkning av den lagstādgade semestern med två dagar drabbar skilda grupper av löntagare olika, varför förslaget bör avvisas. Om inskränkning i berättigad ledighet skall ske bör alla drabbas lika. Motionärerna hänvisar även till att det i debatten har diskuterats att i stället avskaffa annandag pingst som allmän helgdag.

## Utskottets bedömning

Från de utgångspunkter konstitutionsutskottet har att beakta vill utskottet för sin del inte förorda en utredning av frågan. Motionerna Fi36 yrkande 13 och Fi65, såvitt nu är i fråga, avstyrks därför.

## Presstödet

### Motionen

I motion Fi36 (yrkande 21) av Ian Wachtmeister m.fl. (nyd) föreslås att det nuvarande presstödet bör avvecklas på tre år med början budgetåret 1993/94.

Konstitutionsutskottet behandlade senast i samband med budgetpropositionens förslag till anslag till presstöd bl.a. frågan om en avveckling av detta (1991/92:KU27). Konstitutionsutskottet hänvisade därvid till uttalanden i proposition 1989/90:78 om reformerat presstöd. I denna framfördes att dagstidningarnas roll för demokratin motiverar ett statligt stöd. Om inte de tidningar som befinner sig i konkurrens-mässigt underläge fick stöd skulle mångfalden minska. En sådan minskning skulle få negativa konsekvenser för läsarnas valfrihet och opinionsbildningen i landet. Den i propositionen 1989/90:78 föreslagna utformningen av presstödet hade i huvudsak godtagits av riksdagen (1989/90:KU31). Utskottet var därför inte berett att göra en annan bedömning än som gjorts då och avstyrkte motionen om en successiv

avveckling av presstödet. Utskottet tillstyrkte emellertid med hänvisning till det statsfinansiella läget en minskning av anslagen till utvecklingsstöd och distributionsstöd.

I en reservation uttalade Harriet Colliander (nyd) beträffande presstödet i allmänhet bl.a. följande. Dagspressens särställning i samhället kan i dag starkt ifrågasättas. Det finns anledning att anta att de särregler som gäller för dagspressens del inte tillkommit i första hand för att skydda det fria ordet, den fria opinionsbildningen och konsumenternas bästa utan för att tillfredsställa det ekonomiskt-politiska etablissemanget. Det kan inte vara rimligt att riksdagens ledamöter beslutar om subventioner för dagstidningar som nästan samtliga har partipolitisk bindning. Presstödet hör vidare inte hemma i ett fritt, öppet och demokratiskt land där fri konkurrens och mindre statlig styrning eftersträvas. Presstödet borde därför avvecklas.

### Utskottets bedömning

Stora svårigheter skulle uppstå för dagspressen om motionens krav skulle bifallas. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion Fi36 yrkande 21.

Stockholm den 24 november 1992

På konstitutionsutskottets vägnar

*Thage G Peterson*

I beslutet har deltagit: Thage G Peterson (s), Bertil Fiskesjö (c), Birger Hagård (m), Hans Nyhage (m), Catarina Rönnung (s), Ylva Annerstedt (fp), Kurt Ove Johansson (s), Hans Göran Franck (s), Torgny Larsson (s), Ingvar Svensson (kds), Harriet Colliander (nyd), Odd Engström (s), Inger René (m), Elvy Söderström (s) och Björn von der Esch (m).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Bengt Hurtig (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

### Avvikande meningar

#### 1. Stöd till politiska partier

Harriet Colliander (nyd) anser att den del av konstitutionsutskottets yttrande i avsnittet *Utskottets bedömning* som börjar med "Konstitutionsutskottet har" och slutar med "yrkande 6" bort ha följande lydelse:

I en tid där besparing och återhållsamhet är ett återkommande budskap från politikerna till allmänheten bör politiker föregå med gott exempel. Det är därför positivt att regeringen som ett led i de ekonomiska åtgärderna för att förbättra svensk ekonomi föreslår nedskär-

ningar i stödet till de politiska partierna. Propositionens förslag innebär emellertid att en nedskärning skall ske först fr.o.m. nästa mandatperiod. Något skäl för att skjuta denna åtgärd först på framtiden föreligger inte. Nedskärningen bör i stället ske med början budgetåret 1993/94.

Partistödet har genom åren vuxit till orimliga proportioner. Dess omfattning måste oberoende av det ekonomiska läget successivt reduceras. Inte minst med tanke på de försämrade statsfinanserna kan en nedskärning med 10 % inte anses tillräcklig. Utskottet anser i stället att partistödet bör sänkas till 80 % för budgetåret 1993/94, till 60 % för budgetåret 1994/95 och till 50 % för budgetåret 1995/96.

## 2. Helgdagar

Harriet Colliander (nyd) anser att den del av konstitutionsutskottets yttrande i avsnittet *Utskottets bedömning* som börjar med "Från de" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Minskningen av semesterdagarna motiveras av det samhällsekonomiska läget. En nedskärning av antalet lagstadgade semesterdagar kommer emellertid att slå olika för skilda grupper beroende på om semestern regleras genom lag eller avtal. Det vore därför lämpligare om en indragning av ledigheten skedde i form av borttagande av helgdagar. Därvid kan påpekas att det finns helgdagar som på grund av sin placering uppmuntrar till uttagande av ytterligare ledighet. Utskottet förordar därför att en utredning tillsätts syftande till att ta bort fyra helgdagar, varav en klämdagsframkallande sådan.

## 3. Presstödet

Harriet Colliander (nyd) anser att den del av konstitutionsutskottets yttrande i avsnittet *Utskottets bedömning* som börjar med "Stora svårigheter" och slutar med "yrkande 21" bort ha följande lydelse:

Svenska dagstidningar är i dag föremål för stora subventioner från staten. Således är dagstidningarna befriade från skyldighet att betala mervärdesskatt och de erhåller stora summor från staten i form av presstödet. Denna dagspressens särställning i samhället kan enligt utskottets mening starkt ifrågasättas.

Det statsfinansiella läget motiverar nu att presstödet avvecklas. Visserligen är konjunkturerna för dagspressen för närvarande besvärliga. Så är emellertid också fallet för ett antal andra branscher i samhället. Någon anledning att särbehandla just dagspressen i detta avseende kan enligt utskottet inte anses föreligga. Utskottet föreslår därför att presstödet avvecklas successivt.